

KARLSTADS KOMMUN

TEKNIK- OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

Teknik- och fastighetsnämnden

2012-04-03

Strategisk plan och budget 2013-2015

Bilaga 3.3 Natur- och rekreationsprocessen

Viktiga långsiktiga omvärldsförändringar

Klimatförändringen

Klimatförändringen påverkar i hög grad processens verksamhet både kostnadsmässigt och genom att nya arbetssätt krävs. Det förväntade mildare och fuktigare klimatet innebär att vegetationssäsongen förlängs, vilket ger ökade kostnader för parkskötseln. Förkortade perioder med tjälad mark kan innebära problem för bland annat skogsskötseln, eftersom vi vill undvika körskadorna vid avverkningar och vid utkörning av virket inom kommunens skogar.

Grönska och våtmarker blir ännu viktigare för att reducera negativa effekter av klimatförändringar.

Förebyggande åtgärder mot översvämningar som t ex sänkning av Vänerns medelvattennivå, invallningar och muddringar kan vara negativt för natur- och upplevelsevärden.

Gröna värden uppmärksammas

Parkernas och naturmiljöns positiva betydelse för kommunens attraktivitet, för barn och äldre, folkhälsa och livskvalitet uppmärksammas allt mer och visas konkret i forskningsresultat och medborgarundersökningar.

Karlstads kommuns satsningar på den goda gröna staden med bland annat blommorna i stadskärnan, Sandgrundsparken och tillgången till fina iordningställda strövområden med höga naturvärden uppmärksammas alltmer nationellt.

Ökade krav från medborgaren och nya kommunikationssätt

Kraven, synpunkterna och önskemålen från medborgarna på verksamheten ökar, bland annat när det gäller skötsel av t.ex. bostadsnära skogar, träd, vatten och grönområden,

Nya kommunikationsätt genom sociala medier, synpunkter och medborgarförslag kräver nya arbetssätt och ökat fokus på kommunikation men ger också möjligheter till en förbättrad medborgardialog.

Trygghet, säkerhet och tillgänglighet

Trygghet och tillgänglighet för alla utgör allt viktigare aspekter att väga in vid skötsel och utveckling av natur- och parkmiljöer. Säkerhetskraven har även ökat framförallt när det gäller lekplatser vilket medför ökade kostnader för skötsel och tillsyn samt behov av ersättning av gammal och underkänd lekutrustning.

Verksamhet beroende av arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Flera delar av inom Natur och parkprocessen (bostadsnära skogar, naturvård och friluftsliv, badplatser, småbåtshamnar) är, när det gäller löpande skötsel och underhåll, till stor del beroende av arbetskraft som till större eller mindre grad finansieras genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta gör verksamheten sårbar då tillgången på arbetskraft är osäker och varierande utifrån förändringar i arbetsmarknadspolitiken. En stor omsättning av anställda gör att mer tid går åt till upplärning. Detta innebär att det blir svårare att behålla såväl kvantitet som kvaliteten i arbetslagens arbete. Om arbetet som i dag utförs av AME och Kommunservice (delvis finansierade av ASF) skulle utföras av ordinarie driftpersonal skulle detta kräva en utökning av driframen för Natur och parkenheten.

Övriga frågor som står i fokus

Fortsatt verksamhetsutveckling i hela natur- och rekreationsprocessen genom att arbeta med ständiga förbättringar och utveckla processtänket i hela kedjan från planering till genomförande och skötsel.

Fortsatt samarbete och benchmarking med andra kommuner. Detta gäller dels jämförelser av olika typer av nyckeltal rörande såväl kostnader som kvalitet och medborgarnöjdhet och dels utbyte av erfarenheter och inspiration rörande arbetssätt och utvecklingsprojekt.

Verksamhetens utveckling.

Utökning av verksamhetens omfattning

Verksamhetens omfattning utökas hela tiden, både när det gäller arealer och verksamhetsområden.

De senaste åren har ansvaret för badplatser, småbåtshamnar och gästhamn överförs från KFF till Natur och parkenheten. Verksamheten har också breddats genom nya synsätt och perspektiv som ex tillgänglighetsanpassning och nya fokusområden som ex skärgårdsutveckling.

Utbyggnaden av nya bostadsområden medför nya skötselåtaganden i form av planterade träd, gräsytor, lekplatser, bostadsnära skogar m.m. Genom våra egna ambitioner att erbjuda Karlstadsborna en god tillgång på lättillgängliga och intressanta naturområden så har även antalet iordningställda naturområden med

vandringsleder, informationstavlor, grillplatser som behöver driftas och underhållas ökat för varje år.

Fokus och krav ökar på både långsiktig strategisk planering och direktkommunikation med medborgarna.

Ekonomiska och personella resurser har inte tillförts verksamheten i motsvarande grad som ökningen av ansvarsområden och skötselarealer. De mindre ökning av driframen som tillkommit har med råge ”ätits upp” av avsaknaden av uppräknade av driframen under 3 år, höjning av timkostnad för driftpersonalens arbete i kombination med tillkommande skötselarealer.

I dagsläget pågår många stora planarbeten och utbyggnadsområden. Av yttersta vikt är att verksamheten även tillförs driftmedel för skötsel och underhåll av de tillkommande områdena.

Karlstad som vattenstad

Karlstad har tidigare inte nyttjat hela sin potential som vattenstad men nu pågår utveckling på flera fronter inom processens ansvarsområde. Projektet Älvpromenaden, utveckling av Vänerskärgrården genom båtbusstrafik och byggande av bryggor och andra anläggningar på skärgrårdsöarna, arbete med att tillskapa fler platser för småbåtar och utveckling av Karlstads gästhamn pågår exempelvis.

Parker och grönområden

Stadslandskapets grönska, vatten och blommor är starkt bidragande faktorer för stadens och kommunens attraktivitet. Flera stora utvecklingsprojekt som exempelvis Sandgrundsparken, Blommornas stad och Tulpanfestivalen har genomförs under senare år. De många åren innan detta med uteblivna satsningar på stadens kulturparker har dock genererat ett behov av upprustnings- och utvecklingsinsatser även inom befintliga parkmiljöer.

Mindre utvecklings och upprustningsinsatser görs varje år inom enhetens grundram medan större utvecklingsinsatser har varit beroende av särskilda investeringsmedel eller motsvarande. Utökningen av grundramen för investeringar från och med 2014 innebär att möjligheterna för utvecklingsprojekt inom ram ökat markant. Under budgetperioden planeras parkinvesteringar bland annat att göras i Stadsträdgården inför firandet av parkens 150 års jubileum 2013, i Frödingparken samt i finparkerna i stadsdelen Klara.

Naturvård och friluftsliv

Tillgången till en spännande och lättillgänglig natur är viktig för att skapa en attraktiv kommun med god livskvalitet. Karlstadborna uppskattar och besöker flitigt våra naturområden. I fokus de närmaste åren när det gäller friluftslivssatsningarna är Vänerskärgrården samt I2-skogens strövområde som är ett välbesökt och uppskattat närströvområde. Även arbetet med att tillgängliggöra naturen för människor med funktionshinder kommer att fortsätta de närmaste åren.

Under 2012-13 så kommer mycket fokus att ligga på att ta fram en ny Naturvårdsplan för kommunen. Naturvårdsplanen som kommer att ta avstamp i den strategiska planen och Miljö och klimatstrategin kommer att vara det styrande

dokumentet för kommunens naturvårdarbete fram till 2020. I arbetet med naturvårdsplanen så kommer ett antal arter som Karlstads kommun har ett särskilt ansvar för att identifieras och åtgärder för dessa arter kommer att prioriteras inom naturvårdsarbetet. När det gäller skydd av skogsmark så finns ett högt ställt åtagande den strategiska planen. Inom ramen för arbetet med naturvårdsprogrammet så kommer förslag att tas fram på bildande av naturreservat av några av kommunens viktigaste närströvområden. Övriga fokusområden enligt åtagandena i den strategiska planen är ängs och hagmarker med särskild prioritering av strandängar.

Lekplatser

Lekplatser som erbjuder spännande och inspirerande lekmiljöer och trevliga mötesplatser är i hög grad en satsning på framtiden. Upprustningen av kommunens 140 lekplatser på allmän plats fortgår och prioriteras även fortsättningsvis inom processens grundram för investering. Efter 2011 års insatser återfinns ca 72 % av lekplatsernas inom standardklasserna ”god” eller ”utmärkt”. Målet är att 85 % ska tillhöra dessa två standardklasser senast 2015. Målsättningen till 2015 är också att minst en lekplats per distrikt skall vara handikappanpassad till största del och en lekplats per stadsdel ska vara delvis handikappanpassad.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar

Omprioriteringar inom verksamheten bedöms inte som möjliga i någon högre grad. Befintlig budget för verksamheten fördelas redan i dagsläget årligen på det sätt som bedöms ge de bästa resultaten för medborgarna och med utgångspunkt i åtagandena i strategiska planen. Vi har under de senaste åren arbetat kontinuerligt för att effektivisera processen inte minst när det gäller drift och skötsel av våra parker och grönområden och några stora ytterligare besparingsmöjligheter bedöms därför inte finnas om vi vill upprätthålla dagens standard inom processens olika ansvarsområden.

Inför 2012 har vi särskilt analyserat våra största utgiftsposter. Detta har bland annat föranlett att vi genomfört åtgärder för att minska kostnaderna för vår och sommarblommor genom att minska omfattningen av vårblomsutsmyckningen, ta bort respektive ersätta vissa sommarblomsplanteringar med perenner, förkorta bevakningsperioden samt effektiviserat hanteringen av växterna i växthuset. För att försöka minska kostnaderna för gräsklippning så görs under 2012 en utredning av gräsklippningsmaskinerna och vilken form av ägande eller hyra av dessa som är den mest kostnadseffektiva.

Den praktiska skötseln av flera övriga ansvarsområdena som natur och friluftsområden, bostadsnära skog och badplatser och gästhamn sker redan i dagsläget till lägsta möjliga kostnad med hjälp av förvaltningens arbetslag inom genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder och i vissa fall genom samarbete med lokala föreningar.

Äskanden av ökad driftram

	Målområde	Prioritet	From 2013	From 2014	From 2015
Karlstad gästhamn	Attraktiv stad	1	500 tkr	-	-
Skötsel parker och grönområden samt lekplatser	Den goda gröna staden Attraktiv stad En stad för alla	2	-	1500 tkr	-

Karlstad gästhamn – målområde Attraktiv stad

Från och med 2011 övertog TFF ansvaret för Karlstad gästhamn från KFF. Ingen budgetpeng följde med åtagandet så finansiering har under 2011 och 2012 fått ske genom omfördelning av resurser från andra delar av processens ansvarsområde. Bemanningen av gästhamnen skedde under 2011 av personer från ASF. Tyvärr fungerade inte detta utan från och med 2012 kommer bemanning att ske med ”ordinare” personal från TFFs serviceavdelning vilket medför en avsevärd höjning av driftkostnaderna för gästhamnen. Vi ser Karlstad gästhamn som ett viktigt skyltfönster och entré till Karlstad och vill därför kunna marknadsföra, driva och utveckla verksamheten på ett bra sätt. I och med ombyggnaden av Inre hamn så kommer det även att byggas en latrintömningsstation för båtar vilken kommer att driftas av gästhamnskontoret.

För drift av Karlstad gästhamn vilket omfattar kostnader för bemanning, lokalhyra, marknadsföring och information samt skötsel av latrintömningsstation **äskas 500 tkr i ökad driftram från och med 2013.**

Parker och grönområden samt Lekplatser - målområde Den goda gröna staden, Attraktiv stad, En stad för alla

Med undantag av 2010, som sett ett ur parkbudgetsynpunkt, var ett exceptionellt bra år med lång vinter och kort vegetationssäsong så har detta ansvarsområde inom processen trots ett ständigt pågående effektiviseringsarbete brottas med återkommande budgetunderskott.

Orsakerna till att budgeten inte räcker till är:

- Allt längre vegetationssäsonger. Skötsel av parker och grönområden är snart en året-runt-syssla
- Tillkommande arealer och mängder utan medföljande driftanslag, exempelvis nytt bostadsområde Södra Råtorp, trädplanteringar Skogaholmsvägen, Säterivägen, Hagalundsvägen, ett flertal rondeller med planteringar
- Ökade kostnader för renhållning, detta som om en följd av att parkerna blivit mycket populära mötesplatser samt att de nyttjas i större utsträckning för olika typer av arrangemang.

- Ökade krav när det gäller säkerhet och veckobesiktningar för lekplatser- detta blir ännu viktigare när vi nu ökar graden av tillgänglighetsanpassning av våra lekplatser

2012 och 2013 har processen fått 2000 tkr extra i driftbudgeten genom den tillfälliga satsningen på underhåll. När denna satsning upphör så behövs en permanent höjning av driframen för att kunna hålla bibehålla dagens standard på skötsel och underhåll.

1500 tkr /år i ökad driftram för skötsel av ansvarsområdena Parker och grönområden samt Lekplatser äskas från och med 2014.

Målen i den strategiska planen

MÅLOMRÅDE TILLVÄXT

Hur processens verksamhet bidrar till målområdet (allmänt)

För att kommunen ska växa och kunna locka till sig nya medborgare är det en förutsättning av människor trivs och mår bra i kommunen. En attraktiv grön stadskärna och lättillgängliga och intressanta park-, natur- och strövområden, lekplatser och badplatser är viktiga förutsättningar för en god livskvalitet för människor i alla skeden av livet.

MÅLOMRÅDE ATTRAKTIV STAD

Hur processens verksamhet bidrar till målområdet (allmänt)

Natur och parkverksamheten bidrar i hög grad till att skapa en attraktiv stad och kommun. Satsningarna på det gröna i stadskärnan med bland annat blomsterutsmyckningar, vårlökplanteringar, vasslätter och vackra parker skapar en trivsam och uppskattad stadsmiljö, både av Karlstadborna och besökare. Närheten till trevliga grönområden och lekplatser vid bostaden och tillgången till lättillgängliga och fina och spännande naturområden av olika typer bidrar till kommunens attraktivitet. Arbetet med förbättrad tillgänglighet för personer med funktionshinder till våra gröna miljöer gör även att miljöerna mer tillgängliga för barnfamiljer och äldre och bidrar till ökad trygghet och tillgänglighet för alla.

MÅLOMRÅDE EN STAD FÖR ALLA

Hur processens verksamhet bidrar till målområdet (allmänt)

Att vistas i gröna miljöer är välgörande för människor i livets alla skeden. Natur och parker strävar efter att erbjuda Karlstadborna gröna miljöer som passar alla människor, från finparker i centrum till våra naturskogsreservat i norr. Arbetet pågår med att succesivt tillgänglighetsanpassa lämpliga natur- och parkmiljöer. Vårat arbete med att iordningställa vandringsleder i fina naturområden uppskattas av Karlstadborna och nyttjas flitigt, inte minst av våra pensionärer. Vi prioriterar även upprustning av lekplatser för att locka till lek och rörelse hos barn och unga.

MÅLOMRÅDE DEN GODA GRÖNA STADEN

Hur processens verksamhet bidrar till målområdet (allmänt)

Hela Natur och rekreationsprocessens syfte är att aktivt bidra till att skapa den goda gröna staden. Vi arbetar med hela spektrat av gröna miljöer från blomsterutsmyckning och finparkerna i stadskärnan till skötsel av skogar och jordbruksmark. Vi bedriver också ett aktivt naturvårdsarbete med syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden genom skydd, restaurering och anpassad skötsel av naturområden. Våra värdefulla naturområden gör vi tillgängliga och välkomnande för besökare genom vandringsleder, grillplatser, rastplatser, fågeltorn och andra anläggningar. Genom naturinformation som informationsskyltar, broschyrer, guidningar m.m vill vi öka Karlstadsbornas kunskap och engagemang för naturen.

Åtagande i den strategiska planen

TILLVÄXT

God planberedskap för bostäder och verksamhetsmark, attraktiva boendemiljöer med blandad bebyggelse.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
<i>Kommunens nämnder och förvaltningar ska se positivt på byggnation på landsbygden.</i>					

ATTRAKTIV STAD

Tryggheten och tillgängligheten i våra offentliga miljöer ökar.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
<i>Utveckla ett älvstråk utmed Älvgatan, Residensparken och Museigatan i syfte att utveckla Karlstads centrum och skapa Karlstads nya Solsida.</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	<i>I samband med budgetärendet 2013 redovisa ett förslag för utvecklingen av älvstråket utmed Älvgatan, Residensparken och Museigatan i syfte att utveckla Karlstads centrum och skapa Karlstads nya Solsida</i>
<i>Systematiskt arbeta med utformningen av den fysiska miljön på offentlig</i>			<i>X</i>	<i>X</i>	

<p><i>plats (belysning, vegetation, nedskräpning, klotter, mm) för att öka den upplevda tryggheten hos karlstadsborna. Nollmätning görs 2014.</i></p>					
<p><i>Tillgängligheten i stadskärnan, grönområden, skärgården och andra vattenmiljöer utvecklas, så att fler besökare får möjlighet att uppleva dessa.</i></p>		X			<p><i>Nollmätning ska göras 2013 för att kunna sätta mål för den upplevda tillgängligheten i grönområden, skärgården och andra vattenmiljöer. Förbättrad dialog med Rådet för personer med funktionsnedsättning.</i></p>
<p><i>Möjlighet för människor med funktionshinder att komma ut i olika typer av park- och naturmiljöer, vattenmiljöer samt att utnyttja lekplatser ska öka.</i></p>	X	X	X	X	<p><i>Senast år 2015 är minst en brygga i varje småbåtshamn tillgänglighetsanpassad för att personer med funktionshinder ska ha möjligheten att ta del av båtlivet.</i></p> <p><i>Senast år 2015 är minst en lekplats i varje distrikt till största del tillgänglighetsanpassad och en lekplats i varje stadsdel delvis tillgänglighetsanpassad för att personer med funktionshinder ska ha möjligheten att ta del dessa.</i></p> <p><i>Senast år 2015 är minst 3 badplatser inom kommunen tillgänglighetsanpassade för att personer med funktionshinder ska ha möjligheten att ta del dessa</i></p> <p><i>Senast år 2015 är minst 6 naturområden inom kommunen tillgänglighetsanpassade för att personer med funktionshinder ska ha möjligheten att ta del dessa.</i></p>

Besöksnäringen ska utvecklas.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
<i>Antalet lättillgängliga och intressanta natur- och strövområden inklusive skärgårdsmiljöer ska öka.</i>	X	X	X		<i>Medborgarnas nöjdhet med kommunens möjligheter till natur och friluftsliv ska vara minst 8,3 enligt SCB:s undersökning år 2015. (7,9 i 2010 års undersökning, riksgenomsnitt 7,9)</i> <i>Senast 2015 ska de skärgårdsöar öster om Karlstad som bedömts lämpliga enligt kommunens plan för skärgårdsutveckling vara iordningsställda för besökare.</i>
<i>Senast 2013 ska möjliga gästplatser och angoringsmöjligheter för båtar i centrala Karlstad, älvgrenarna, Orrholmsviken, Mariebergsviken och Bergviksområdet utredas. Lämpliga platser ska iordningsställas senast 2015.</i>		X	X	X	Uppdraget arbetas in i de pågående/planerade projekten Älvpromenaden, Grundviken, CSK och Mariebergsvikens strandpromenad

EN STAD FÖR ALLA**Karlstadsbornas hälsa blir bättre.**

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
<i>Kommunens lekplatser ska vara utformade så att de inspirerar till lek och rörelse. 2015 ska minst 85 % av lekplatserna vara av god eller utmärkt standard.</i>	X	X	X	X	
<i>Möjligheten till utformning av närmiljöer som stimulerar till möten ska prövas i planeringsfas i alla projekt.</i>	X	X	X	X	

<p><i>I alla större exploateringsprojekt där det inom kvartersmark planläggs för lek ska exploatören åläggas att anlägga en eller flera lekplatser i området. Lekplatserna ska utformas så att de minst uppfyller kommunens standard för en fullgod lekplats. (Markförvaltningsprocessen)</i></p>	X	X			<p><i>En standard för kommunens grundkrav på vad en lekplats skall innehålla och hur den skall vara utformad tas fram senast 2013.</i></p>
---	---	---	--	--	--

DEN GODA GRÖNA STADEN

Naturen i Karlstads kommun, den biologiska mångfalden och naturens värde för friluftslivet ska bevaras och utvecklas.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
<p><i>Karlstadsbornas kunskap och engagemang för naturen ska öka.</i></p>	X	X	X	X	<p><i>Tillhandahålla och skapa förutsättningar för goda naturupplevelser och kunskapsinhämtning genom tillgång till god information om karlstadnaturen för karlstadsborna.</i></p> <p><i>Antalet besökare till vart och ett av kommunens iordningsställda naturområden eller vandringsleder ska öka i genomsnitt 10 % från 2010 till 2015. (kritik på teknik)</i></p> <p><i>Tillgänglighet för allmänheten till minst tre värdefulla våtmarker ska förbättras till år 2015.</i></p>
<p><i>Känsliga ekosystem och ekosystem med sällsynta arter ska skyddas.</i></p>	X	X	X	X	<p><i>Under 2012-2013 tas en ny naturvårdsplan för kommunen fram.</i></p> <p><i>År 2020 ska ytterligare minst 1 000 hektar skog av värde för naturvård eller rekreation vara långsiktigt skyddade jämfört med 2010. (se</i></p>

		X	X	X	<p>investeringsäskande)</p> <p>Arealen våtmarker inom Karlstads kommun som är ekologiskt eller hydrologiskt värdefulla ska inte minska från och med 2011.</p> <p>I samband med framtagande av kommunens Naturvårdsplan 2013 ska kommunens särskilda ansvarsarter definieras. Åtgärdsprogram ska finnas framtagna för alla kommunens ansvarsarter senast 2020. 2015 ska det finnas åtgärdsprogram framtagna för 4 av kommunens ansvarsarter.</p>
Andelen betade strandängar i Karlstad med omnejd ska öka.	X	X	X	X	<p>Minst 550 hektar ängs- och naturbetesmark, varav minst 300 hektar strandängar, inom Karlstads kommun ska år 2020 vara väl betade eller slåttrade. Strandängar ska särskilt prioriteras.</p> <p>Inventering av alla kommunens ängs och naturbetesmarker görs 2012. Restaureringsåtgärder påbörjas 2013.</p>

Samhällsplaneringen ska ge förutsättningar för ett hållbart och hälsosamt liv med hänsyn till natur och kulturvärden.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
Alla invånare i Karlstads kommun ska ha tillgång till ett mindre grönområde inom 100 meters avstånd, större grönområde inom 300 meters avstånd och ett närströvområde inom 30 minuters promenadavstånd.					Natur och rekreationsprocessens del i detta åtagande är främst att genom deltagande i olika typer av plangrupper verka för att åtagandet uppfylls.

Investeringsbudget

Natur och parkenhetens grundram för 2012 är 3350 tkr. I inför budget 2012-2014 så äskades en höjning av grundramen med 3000 från och med 2012 vilket också beviljades från och med 2013.

Eftersom TFF fick i uppdrag att lösa finansieringen av Hagaborgsskolan 2012-2013 inom grundram så beslutade TFN att bland annat nyttja förvaltningens beviljade utökade grundram under 2013 till detta ändamål. Den utökade investeringsgrundramen på 3000 tkr som Natur och rekreationsprocessen räknat med från och med 2013 vid utarbetande av specificeringen av åtagandena inom den strategiska planen förskjuts därmed till 2014. Troligtvis kommer därför ett flertal av åtaganden som kräver lite större investeringar och som är tidssatta till 2015 att förskjutas ett år framåt och få måläret 2016 i stället.

Förutsatt en grundramsökning på 3000 tkr från och med 2014 så planeras den preliminärt att fördelas enligt följande:

Fördelning av grundram 2013-15 (preliminär)

	Målområde	Budget 2013 (tkr)	Budget 2014 (tkr)	Budget 2015 (tkr)
Lekplatsupprustning	En stad för alla	1500	1500	1500
Tillgänglighetsanpassning av lekplatser	Attraktiv stad	500	700	700
Kultur och naturparker-utveckling och upprustning - Stadsträdgården 150 år - Frödingparken - Klaras finparker	Attraktiv stad	1350	1500	1500
Förnyelse och komplettering av park och gatuträd	Attraktiv stad	-	500	500
Badplatser tillgänglighetsanpassning	Attraktiv stad	-	700	700
Natur och friluftsområden tillgänglighetsanpassning	Attraktiv stad	-	700	700
Toaletter	Attraktiv	-	750	750

Sandgrundsparken och Stadsträdgården-Tillgänglighetsanpassning	stad			
summa		3350	6350	6350

Projekt som kräver särskilda investeringsmedel 2013- 2015

	Målområde	Budget 2013 (tkr)	Budget 2014 (tkr)	Budget 2015 (tkr)
Skydd av ekosystem	Den goda gröna staden			1000 tkr (/år 2015- 2020)
Båtplatser	Attraktiv stad	3000		
Tillgänglighet*	Attraktiv stad			5000
summa		3000		6000

*Gemensamt äskande för processerna Natur och rekreation, Stadsmiljö och Trafik och väg

Skydd av ekosystem – Målområde Den goda gröna staden

TFN har inom målområdet Den goda gröna staden ansvar för åtagandet *Känsliga ekosystem och ekosystem med sällsynta arter ska skyddas*. Åtagandet har bland annat specificerats med att *År 2020 ska ytterligare minst 1 000 hektar skog av värde för naturvård eller rekreation vara långsiktigt skyddade jämfört med 2010*. Strategier för genomförandet att detta åtagande kommer att arbetas fram inom ramen för kommunens naturvårdsprogram som tas fram 2012-13. Den största arealen skog som kommer att skyddas för att klara åtagandet planeras att utgöras av våra kommunalt ägda tätortsnära skogsområden vilket inte innebär några investeringskostnader för kommunen. Även ett antal skogområden med höga naturvärden på privat mark kommer dock att bli aktuella för skydd genom bildande av biotopskydd eller naturreservat. Detta kommer helt att baseras på frivilliga överenskommelser med markägarna. Vid bildandet av naturreservat eller biotopskydd på privat mark betalar kommunen intrångsersättning till markägaren för de begränsningar av brukandet av fastigheten som skyddet innebär. Storleken på intrångsersättningen beror helt på vilken typ av skog som skyddet berör men i genomsnitt kan det röra sig om ca 50000 kr/hektar. För att kunna skydda ca 120 hektar privat skogsmark fram till 2020 äskar därför TFF 1000 tkr/ år under perioden 2015-2020.

Båtplatser- Målområde Attraktiv stad

Behovet och efterfrågan av båtplatser för småbåtar är stor i Karlstad. Tillgången på båtplatser är viktigt för att stärka Karlstad som en attraktiv stad som tar till vara sitt unika läge vid Klarälven och Vänern. I dagsläget står 2-300 personer i kö för att få

tillgång till en kommunal båtplats. Under 2012 kommer ca 60 nya kommunala båtplatser (om alla tillstånd beviljas) att byggas i Inre hamn med hjälp av redan avsatta särskilda investeringsmedel. Inom småbåtshamnen i Tullholmsviken bedöms ytterligare upp till 80 båtplatser att kunna tillskapas genom förlängning av befintliga bryggor. En av bryggorna är dock i för dåligt skick för att kunna förlängas utan denna måste bytas ut i sin helhet mot en längre brygga. Den sammanlagda kostnaden för genomförandet av projektet beräknas till ca 3000 tkr vilket äskas till 2013.

Tillgänglighet- Målområde Attraktiv stad

Tillgänglighetsfrågorna är en naturlig del i förvaltningens arbete och skall inkluderas i samtliga projekt. I strategiska planen har TFF två åtaganden kopplat till tillgänglighet. *Tillgängligheten i stadskärnan, grönområden, skärgården och andra vattenmiljöer utvecklas, så att fler besökare får möjlighet att uppleva dessa. samt Möjlighet för människor med funktionshinder att komma ut i olika typer av park- och naturmiljöer, vattenmiljöer samt att utnyttja lekplatser ska öka.*

Bristande tillgänglighet är ett avgörande hinder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på samma villkor som andra. Det skall vara enkelt att kunna ta sig till affärer, fritidsaktiviteter, natur, kultur och upplevelser i den offentliga miljön. Därför är det självklart att alla skall kunna ta sig fram på gator, torg samt åka kollektivtrafik. Att kunna använda vår gemensamma miljö på likvärdiga villkor ger en ökad självständighet och trygghet vilket i sin tur ger ökad aktivitet och därmed bättre psykisk och fysisk hälsa. Förvaltningen har sedan tidigare fått särskilda investeringsmedel för att åtgärda enkelt avhjälpta hinder för att göra staden tillgänglig för alla.

Förvaltningen vill fortsätta arbetet med att tillgänglighetsanpassa såväl kommunens naturområden, badplatser och lekplatser som stadens offentliga rum i form av övergångsställen, busshållplatser, ledstråk, rännalar, trappor, justera nivåskillnader, trottoarer, ojämna markbeläggningar, förbättrad skyltning etc. För fortsatt arbete med tillgänglighetsfrågor äskas 5 000 tkr årligen från och med 2015. *Gemensamt äskande för processerna Natur och rekreation, Stadsmiljö och Trafik och väg*

Älvpromenaden- kommande äskanden

Två andra viktiga projekt för Natur och rekreationsprocessens bidrag till målområdet "Attraktiv stad" är färdigställandet av **Sandgrundsparken** (etapp 3 budgeterad till ca 10 000 tkr) samt **Museiparkens tillgänglighetsanpassade temalekplats** (budgeterad till ca 3 000 tkr). Dessa båda projekt kommer dock att ingå i "Älvpromenaden" och ingå i kommande äskanden inom det stora utvecklingsprojektet.